Nr. 17 (51) Vilnius 1939 m. gegužės 2 d. II metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO" PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Sėkite daugiau mišinių žaliajam pašarui

Mūsų krašte pienininkystė plečiasi ir ja susidomėjimas didėja. Kas gi šiandien geriau gali išimokėti už pieno gamybą? Pieno gaminiai šiandien geriausia išsimoka iš visų žemės ūkio gaminių. Jų kainos yra tvirtos ir gan pastovios, be to, vis rodo gerėjančią linksmę. Tuo tarpu javų ir mėsos kainos yra labai nepastovios ir nepalyginamai žemesnės.

Augant pienininkystei, ūkininkai vis labiau pradeda rūpintis geresnių, maistingesnių pašarų gamyba. Nes tik geresniais pašarais, ir turint jų pakankamą kiekį, galima būtų labiau išvystyti karvių pieningumą. Todėl mūsų ūkininkai, išsiskirstę į vienkiemius, sėja daugiau dobilų ir tik kaikurie mėgina pasisėti ir mišinių. Bet mišinių dar sėjama labai mažai. Tačiau dobilai vienais metais uždera labai gerai, o kitais metais beveik visiškai pražūna. Pavyzdžiui pernai dobilai buvo labai geri, o šiemet, atrodo, bus blogi, nes po žiemos daug kur visai pranyko. Todėl šiemet ypač reikėtų daug daugiau pasisėti mišinių žaliam pašarui ir šienui, kad galima būtų pavaduoti neužderėjusius dobilus. Taip pat mūsų ūkininkai turi labai blogas gyvuliams ganyklas arba ir visai jų neturi, o gano pūdyme ant dirvų. Todėl dažnai esti taip, kad karvės stovėdamos tvarte ir šeriamos žiemos pašaru duoda daugiau pieno, nei tada, kai jos išgenamos blogon ganyklon. Taigi tie ūkininkai, kurie neturi karvėms gerų ganyklų, turi daugiau sėti mišinių žaliajam pašarui. Žaliasis pašaras karvėms galės gerai papildyti blogas ganyklas ir tada jos duos daug pieno, ganydamosi ir menkose ganyklose.

Mišiniai žaliajam pašarui reikia sėti, pradedant ankstyvuoju pavasariu ir baigiant viduvasariu. Reikia taip sėją nutaikyti, kad, kai prasidės žaliųjų mišinių šėrimas, kad jis per visą vasarą nenutrūktų. Todėl mišinius reikia sėti sklypais su 2—3 savaičių laiko protarpiais. Tada, kai pražydės žaliasis mišinys anksčiausia pasėtame sklype, pradėsime jį piauti ir gyvuliams šerti ir kai baigsime šerti, bus jau galima pradėti piauti sekantį, vėleliau užsėtąjį sklypą ir t. t. Be to, mišiniai tinka šerti ne tiktai žali stačiai nuo lauko, bet jeigu jų turima daugiau, tai galima nušienauti ir sudžiovinti į šieną. Toks mišinių šienas, nupiautas žydėjimo metu, prilygsta arba dar ir prašoksta savo maistingumu ir sveikumu dobilų šieną.

Mišinius reikia sėti į gerą, patręštą arba nenualintą, švarią dirvą. Labai naudinga mišiniams anksti pavasarį išvežti nors nestorai mėšlo ir aparti. Tada jie labai gerai auga, geriau dirva palaiko drėgmę ir vėliau po jų, kiek patręšus mineralinėmis trąšomis galima sėti žieminius javus, rugius ar kviečius. Niekad neišsimoka mišiniais užsėti blogų nualintų dirvų, nes jose, tik labai palankioms oro sąlygoms esant, gali užaugti vidutinis derlius, bet paprastai užauga tik labai menkas mišinys.

Mišiniams geriausia tinka ankštiniai augalai su avižomis ir miežiais. Vidutinio sunkumo ir sunkiose žemėse galima mišiniams sėti vikius, žirnius, bobikus ir avižas. Kiek lengvesnėse, bulvinėse žemėse bobikus ir vikius galima pavaduoti peliuškomis. Atsižvelgiant į dirvos sąlygas mišinius galima sudaryti įvairius iš nurodytų augalų. Jei sėjama tik vikiai su avižomis, tai vikių sėklos duodama nuo 50 iki 75%, o avižų nuo 50 25%. Paprastai reikia stengtis, kad mišinyje užaugtų daugiau ankštinių augalų, nes jie yra geriausias ir maistingiausias pašaras, o varpiniai, avižos, miežiai mišinyje gali būti mažesniame kiekyje, kad tik galėtų palaikyti ankštinius, kad jie nesugultų. Lengvesnėse žemėse taip pat dabar sėjamas saldusis lubinas su avižomis ir peliuška žaliąjam pašarui. Toks mišinys gali augti ir liesesnėje, labiau nualintoje žemėje.

Mišinius reikia taikyti pasėti drėgnon žemėn arba prieš lietų, kad jie galėtų gerai sudygti, o kai gerai sudygs, tai neblogai ir užderės. Svarbu mišiniams kad jų nenustelbtų piktžolės. Todėl geriausia yra, kai žemė jiems paruošiama iš rudens.

Kad mišinių šienas būtų aukščiausios kokybės, reikia būtinai nepralaukti su jų šienavimu. Juos reikia šienauti tada, kai pilnai sužysta ankštiniai augalai ir tik pradeda megsti pirmąsias ankšteles. Kiek ilgiau pralaukus tą laiką, mišinys sukietėja, sumedėja, pradeda sėklos nokti ir tada jo virkščių ir šiaudų pašarinė vertė pasidaro labai menka, artima paprastoms virkščioms ir šiaudams.

Mišinius geriausia yra sėti po drapoku, o kas drapoko neturi, tai galima negiliai plūgu aparti. Kai dirva yra sausa, tai tada patartina pasėti po plūgu, paskui priakėti ir suvoluoti dirvą, o paskui dar po kartą pervažiuoti su lengva akėčia, kad supurinus patį dirvos paviršių, kad jis greit nedžiūtų.

Peliuškų mišinys su avižomis ir saldžiuoju lubinu gerai tinka ne tiktai lengvesnėms dirvoms, bet jis labai gerai uždera ir žemutiniuose, juoduosiuose durpynuose.

Mišiniai turi tą gerą privalumą, kad jie trumpai auga, neilgai turi užėmę dirvą. Todėl juos galima sėti pūdyme, kaip priešsėlį prieš žieminius javus, ir kaip posėlį, po ankstyvųjų bulvių, miežių ir rugių. Be to, mišiniai, kai gerai uždera ir palaiko dirvą apdengę, tai po jais pranyksta daug piktžolių ir dirva už laiko gerą struktūrą. Todėl užuot nenaudingo pūdymo, kurį naudojate ganyklai, geriau sėkite daugiau mišinių žaliajam pašarui ir šienui, tai turėsite iš to daug daugiau naudos, nei pirmuoju atveju.

Mišinių sėklą reikia sėti daug tankiau, nei sėjama tie augalai grūdams. Sėjant vikius su avižomis reikia sėti nuo 200 iki 250 kg į ha. Tada toks mišinys, suaugęs, nepaliks nė vienos pėdos žemės neapdengęs. Gerai užderėjęs mišinys vikių su avižomis duoda 150—225 q žalio pašaro. Jo gali užtekti 10 karvių iššerti per mėnesį.

Jeigu mišiniui neduodama nė kiek mėšlo, tai reikia duoti nors mineralinių trąšų. Į 1 ha reikia duoti 2—3 maišus zuperio, o lengvesnėse žemėse dar ir kalio druskos 1—2 maišus. *M. Č.*

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Atidarytos gyvulių gydymo klinikos

Neseniai Lietuvos Veterinarijos Akademija atidarė naujas gyvulių gydymo klinikas. Jau ir anksčiau gyvuliai buvo gydomi prie Veterinarijos Akademijos, kur studentai atlikdavo praktiką. Bet nesant specialių gyvulių gydimo klinikų, tas darbas buvo labai nepatogus ir trukdomas. Dabar, atidarius tokias klinikas, bus patogu ne tiktai ūkininkams gydyti jose savo gyvulius, bet taip pat ir Veterinarijos Akademijos studentai

turės tose klinikose gerą praktiką gydymo srityje. Be to, prie Veterinarijos Akademijos yra dar Bakteriologijos Institutas, kuris laiko apie 70 arklių, su kuriais daro įvairius serologinius tyrimus ir gamina skiepijimams serumus. Todėl dažnai pasitaiko ir tų arklių susirgimai. Tad ir čia studentai turi progų juos gydyti.

Klaipėdoje litai išimti iš apyvartos

Iki balandžio 30 d. Klaipėdos krašte greta vokiškų markių apyvartoje buvo ir lietuviški litai. Tačiau Vokietijos komisaras Klaipėdos kraštui paragino gyventojus, kad jie greičiau iškeistų litus į markes, nes nuo š. m. balandžio 1 d. apyvartoje galės būti vartojamos tik vokiškos markės.

Didelė cemento paklausa

Prasidėjus statybos darbams Kaune ir kituose Lietuvos miestuose, o taip pat gyvai vykstant statybai kaimuose, atsirado didelė cemento paklausa. Per Klaipėdos užėmimą cemento pristatymas buvo kiek susitrukdęs, bet dabar vėl vyksta normaliai. Cementas gabenamas per Klaipėdos uostą iš Anglijos ir kitų užjūrio kraštų ir geležinkeliais iš Latvijos, Sovietų Rusijos ir Lenkijos. Tik viename Kaune kasdien parduodama 10 — 12 vagonų cemento. Esant dideliam cemento pareikalavimui, net juntamas jo pristatymo nespėjimas.

Gyvai perkamos žemės ūkio mašinos

Po krizės metų, žymiai pagėrėjus Lietuvos ūkininkų ekonominei būklei ir pakilus žemės ūkio kultūros lygiui, o iš kitos pusės, trūkstant žemės ūkio darbininkų, gyvai perkamos įvairios žemės ūkio mašinos. Labai daug Lietūkis parduoda ūkininkams šių mašinų: kultivatorių, šienapiūvių, javapiūvių, arklinių grėblių, separatorių, kuliamųjų mašinų ir kitų. Taip pat daug parduodama motorų ir traktorių žemės ūkio mašinoms varyti.

Taigi neatsižvelgiant į nepaprastą tarptautinį jėgų ir nervų įtempimą, Lietuvos ūkininkai be krašto apsaugos priemonių ir ginklavimosi tikraisiais ginklais, smarkiai ginkluojasi ir ūkiškai, pirkdami ūkiškus ginklus—žemės ūkio mašinas ir įrankius. Tas parodo ne ką kita, kaip tiktai Lietuvos ūkininkų kultūrinį ir ūkišką subrendimą.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Mineralinės trąšos rudens sezonui

Visi kooperatyvai, kurie anksčiau pirkdavo mineralines trąšas, dabar gavo iš savo sąjungų raštus, raginančius, kad šių metų ir rudens sezonui mineralines trąšas užsisakytų dabar ir, gavę jas, laikytų savuose magazinuose iki sezono. Trąšos bus duodamos kooperatyvams komisan ir jų pervežimą apmokės patys fabrikai. Kooperatyvai raginami tiek trąšų imti, kiek tik jų galės sutalpinti turimuose sandėliuose. Toks kooperatyvų paraginimas magazinuoti mineralines trąšas savuose sandėliuose tolimam rudens sezonui dar iš viso pirmą kartą buvo išsiuntinėtas.

Ūkininkai priešlėktuvinei apsaugai

Mūsų krašto ūkininkai valsčių savivaldybių yra raginami išpirkti priešlėktuvinės apsaugos paskolos lakštų už tiek auksinų, kiek jie turi ha žemės. Be to, ūkininkai kviečiami aukoti, kiek kas gali, Tautinio Ginimosi Fondui (F.O.N.).

Azotinių trąšų pirkimas sumažėjo

1938 m. mineralinių azotinių trąšų Lenkijos ūkininkai išpirko mažiau, nei 1937 m. 1937 m. jų buvo išpirkta 213.374 tonai už 46 517.000 auks., o 1938 m. — 204.467 tonai už 44.652.000 auks. Taigi praėjusiais metais azotinių trąšų kiekybės atžvilgiu buvo išpirkta mažiau, nei 1937 m. 4,2%, o vertės atžvilgiu mažiau 4%. Azotinių trąšų suvartojimo sumažėjimas aiškinamas javų kainų atpigimu ir minėtų trąšų sumažėjusiu išsimokėjimu.

Komasacijos darbai Vilniaus vaivadijoje

Vilniaus vaivadijos ūkininkai jau labai gerai suprato ir įvertino, kokią turi reikšmę žemės ūkiui komasacija (skirstymasis į viensėdžius). Todėl visi kaimai prašo kuo greičiausiai įvykdyti žemės komasaciją. Tačiau esant apribotoms techniškoms jėgoms, komasacija vykdoma nė iškart visur, bet laipsniškai visose apskrityse. Pradedant pokariniais metais ir baigiant šių metų balandžio 1 d. visoje Vilniaus vaivadijoje per tą laiką buvo sukomasuota 72.348 ūkininkų žemė 2.483 kaimuose. Sukomasuotos žemės bendras plotas sudaro 595.092 ha arba 42,4% visos žemės ploto, kuris buvo reikalingas komasacijos.

Kaip parodė darbų praktika, kasmet vidutiniškai Vilniaus vaivadijoje sukomasuojama apie 65 000 ha žemės.

Iki šiol paskirose apskrityse buvo sukomasuota: Brėslaujos 55,3% visos žemės, reikalaujančios komasacijos, Dysnos—60,1%, Molodečino — 33,3%, Ašmenos — 34,5%, Pastovų — 26,3%, Švenčionių—54,3%, Vileikos—36,6% ir Vilniaus-Trakų — 36,5%. Jeigu komasacijos darbų sparta nesumažės, tai Vilniaus vaivadijoje visi komasacijos darbai bus pabaigti tik per 10—15 metų.

Naujos spirito varyklos

Nuo praėjusiųjų metų vasaros iki šiol Vilniaus vaivadijon paduota užtvirtinti 10 naujų spirito varyklų projektų. Vaivadija iki šiol jau užtvirtino iš jų 7 projektus.

Šios naujos spirito varyklos bus: Brėslaujos apskrityje — 2, Dysnos—1, Molodečino—2, Švenčionių—3, Vilniaus-Trakų — 1, Vileikos — 1. 8 iš jų bus privatiškos ir 2 kooperatinės.

Spiritui varyti, kaip žinoma, daugiausia vartojamos bulvės ir rugiai. Todėl dalis tų žemės ūkio produktų ir mūsų krašte galės būti perdirbti į pramonės gaminį – spiritą.

Sėjamųjų mašinų propaganda

Pernai metais buvo pradėta Lenkijoje smarki sėjamųjų eilinių mašinų propaganda smulkiųjų ūkininkų tarpe. Tam tikslui buvo duodami kreditai. Tokiu būdu per 1938 metus buvo ūkininkams parduota išsimokėtinai 4.240 eilinių sėjamųjų mašinų. Šiemet šių mašinų išplatinimo akcija smulkiųjų ūkininkų tarpe bus dar labiau remiama. Sėjamąsias mašinas paskiri ūkininkai ir žemės ūkio organizacijos galės pirkti šiomis sąlygomis: perkant mašiną reikės iškart sumokėti 25% (ketvirtą dalį) kainos pinigais, o likusi suma bus išdėstyta ratomis per $2^1/_2$ metų. Už išdėstytą sumą reikės mokėti 4% palūkanų metams. Paskolas sėjamosioms mašinoms pirkti duoda visos komunalinės kasos ir Stefčiko kasos, kurios gauna tam tikslui kreditus Valstybės Žemės Ūkio Banke. Palūkanų skirtumą tarp, normalių palūkanų, imamų bankuose ir 4% palūkanų, kuriomis ūkininkams duodami kreditai sakytoms mašinoms pirktis, išlygins Žemės Ūkio ir Ž. R. Ministerija.

Tačiau išsimokėtinai galės sėjamąsias mašinas pirktis tik tie ūkininkai, kurie bus gavę tam reikalingą pažymėjimą (opiniją) iš vietos apskričių žemės ūkio organizacijų (O. T. O. i K. R.), kurios išdavinės tuos pažymėjimus Žemės Ūkio Rūmų vardu.

Uždrausta išvežti avižas

Nesenai Lenkijos Ministrų Taryba išleido parėdymą, kuris uždraudžia išvežti iš Lenkijos užsienin avižas. Tas parėdymas pradėjo galioti nuo šių metų balandžio 1 d. Ministrų Taryba pavedė Prekybos ir Pramonės Ministrui, pasitarus su Žemės Ūkio ir Žemes Reformų Ministru, nustatyti sąlygas, kuriomis jie galės išduoti leidimus avižoms eksportuoti. Sąlygos, pagal kurias bus duodami leidimai avižoms išvežti užsienin, bus paskelbtos dar vėliau atskirame Pramonės ir Prekybos Ministro pranešime.

Pasėlių būklė

Žieminiai javai ir ypač dobilai po žiemos išėjo labai blogi. Iš daugelio mūsų krašto vietų gaunama žinių, kad šiemet dobilai, atrodo, beveik visiškai bus išgedę. Ypač dvižoliai dobilai beveik visi ketinama atarti. Kiek geriau išsilaikė stipresni vienažoliai dobilai. Rugiai ir kviečiai taip pat menkai atrodo. Tad nežinia dar, kaip žeminiai pasėliai vėliau augs, tai pareis nuo oro sąlygų, bet po žiemos jie išėjo labai sunykę.

Mat, šiemet žieminiams pasėliams buvo labai sunki žiema. Anksti užšalo žemė dar be sniego ir šalčiai tada buvo pasokę aukščiau kaip 20°. Vėliau, sausio ir vasario mėnesį buvo ilgi atodrėgiai su gausiu lietum. Todėl pradžioje žiemos žieminiai nukentėjo nuo grynašalų, o vidužiemį išmirko stovin-

čiame vandenyje. Be to, pavasario naktinės šalnos dar labiau juos nusilpnino ir praretino.

Javų kainos pasaulinėje rinkoje

Neatsižvelgiant į tai, kad šiais metais visas pasaulis žaibo greitumu ginkluojasi, kaip dar nekuomet nesiginklavo, ir daro milžiniškas maisto gaminių ir grūdų atsargas, bet javų kainos nė kiek dėl to nepabrango. Mat, esama labai didelių javų perteklių pasaulinėje rinkoje. Tos valstybės, kurios nori išvežti savo javų perteklius užsienin ir ten parduoti, turi primokėti už tai milžiniškas pinigų sumas savo krašto ūkininkams, kad jiems tų javų gamyba bent šiaip taip išsimokėtų. Bet ir tai javų kainos yra pigios.

Įdomu, kad Šiaurės Amerikos Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje net kovojama su perdideliais kviečių perteklais, nes vyriausybėms reikia išleisti milžiniškas pinigų sumas javų eksporto premijavimui. Kanados valdžia net yra nusistačiusi mokėti premijas tiems ūkininkams, kurie sumažins kviečių pasėlių plotus.

Pavyzdžiui, dabar didesnėse užsienio rinkose javų kainos už 100 kg yra tokios: kviečių 11 auks., rugių 9 auks., miežių 11,50 auks., avižų 9 auks., kukurūzų 13 auks. Tai yra orijentacinės kainos, kurias gauna eksportuojantieji kraštai už javus panašios kokybės, kaip mūsų krašto javai. Be to, eksportuojantieji kraštai turi sumokėti visas pervežimo išlaidas net iki pirkėjų uostų.

Taigi javų perteklius pasaulyje yra toks didelis, kad ir karo pavojus negali jų kainos pabranginti.

Ką laimėjo vokiečiai žemės ūkio srityje, užimdami Sudetus, Čekiją ir Moraviją

Vokietijai užėmus Sudetus, Čekiją ir Moraviją, jos žemės ūkis praturtėjo 7,9 milijono ha žemės. Tame kiekije prisidėjo 3,85 mil. ha dirbamos žemės, 750 tūkst ha pilvų, 320 tūkst. ganyklų, 50 tūkst. ha tvenkinių.

1937 m. minėtuose kraštuose buvo apsėta: kviečiais 465.000 ha, rugiais 744.000 ha, miežiais 377.000 ha, avižomis 583.000 ha, bulvėmis 507.000 ha, cusriniais runkeliais 148 000 ha ir kitais augalais po mažiau. Be to, ten buvo labai gerai išvystyta daržininkystė ir kitos smulkios ūkio šakos. Tais pačiais metais užimtuose kraštuose buvo 400 000 arklių, 3,3 mil. galvijų ir 2,46 mil. kiaulių. Žemės ūkio pramonė tuose kraštuose buvo nepaprastai išvystyta. Pav., buvo ten 109 cukraus fabrikai, kurie per metus perdirbo 29,3 mil. q cukrinių runkelių, 537 spirito varyklos, kurios išvarydavo per metus 562 000 hektolitrų spirito ir 374 brovarai su metine alaus gamyba apie 7,3 mil. hektolitrų.

Kaip sodinamos bulvės

Bulvės reikia sodinti tiktai gerai įšilusion ir tinkamai pradžiūvusion dirvon. Tokiu būdu lengvose dirvose, priesmėliuose bulvės gali būti pasodintos daug anksčiau, negu sunkiose, drėgnose. Šlapion, šalton dirvon pakliuvusi bulvių sėkla negali visai augti. Ji pradeda tuojau pūti. Lengvose, sausose dirvose bulvės galima sodinti jau gegužės pradžioje, o sunkesnėse, drėgnesnėse, žemesnėse vietose tenka laukti net gegužės pabaigos Pirmiausia, žinoma, sodinamos ankstyvosios bulvės daržuose, kur žemė paprastai esti gerai įdirbta, šilta, neperdrėgna. Ankstyvosios reikia pasodinti gegužės mėnesio pradžioje.

Sėklai skirtos bulvės iš rūsio, kaupo ar duobės išimamos už keletos savaičių prieš sodinimą. Jos reikia papilti plonu sluoksniu kur nors pastogėje (kluone, daržinėje), kad apdžiūtų ir paalsuotų grynu oru. Tada jos esti daug stipresnės, atsparesnės, taigi ne taip greit supūsta ir greičiau auga. Jeigu bulvės sodinamos sunkesnėje dirvoje, tai sėkla palaikoma taip ilgai, kad net apvystų. Pasirodo, kad apvytusios bulvių sėklos ne taip pūva ir esti kiek stipresnės. Bet apvytusi sėkla patartina sodinti tiktai sunkesnėn dirvon, kuri kartu paprastai esti ir drėgnoka. Lengvesnėn dirvon sodinant, apvytusių bulvių sėklų negalima duoti, nes sausoje vietoje jos gali visai nesudygti, ypač sausrų metu.

Sėklai skirtos bulvės reikia atrinkti dar rudenį ant lauko, kasant bulves. Sėklai bulvės turi būti imamos iš tų krūmų, kurie geriausiai atrodo, kurių bulvienojai sveiki, gražūs, o visas krūmas pasižymi derlingumu. Sėklai imamos vidutiniško didumo bulvės, kurios sveria 80—100 gramų, yra sveikos, gražios išvaizdos. Didesnės bulvės, kurios sveria po 120 — 140 gramų, sėklai jau netinka, nes esti perdidelės. Taipgi ir mažos, sveriančios po 60 gramų ir mažiau sėklai skaitomos netinkamos. Didžiausius derlius duoda vidutinio didumo sėklos. Jos reikia rudenį atskirai supilti ir laikyti, o pavasarį dar kartą perrinkti. Juo sėkla lygesnė, juo lygiau, kartu sudygsta ir prinoksta. Nevienodo didumo bulvių sėklos nekartu suauga.

Geriausia yra sodinti vidutinio didumo bulves, visai jų nepiaustant. Piaustyti į dvi ar tris dalis bulves yra nenaudinga. Perpiautoje bulvės sėkloje esti daug mažiau akučių. O juo akučių mažiau, juo bulvė stipresnė, nes mažiau išleidžia šaknų ir stiebų, ant kurių mezgasi bulvių gumbai. Iš kiekvienos sveikos akutės išauga stiebas su gumbais. Kai bulvė perpiaunama į 2—3 dalis, tai tada ir akučių kiekvienoje dalyje esti 2—3 kartus mažiau, negu nepiaustytoje. Dėl to supiaustytos bulvės sėklos duoda mažesnį derlių. Be to, supiaustytos sėklos daug greičiau sugenda žemėje, ypač drėgnesnėje, sunkesnėje.

Tačiau mūsų krašte bulvių piaustymas taip paplitęs, kad beveik kiekvienas ūkininkas jas piausto. Piaustant reikia atsiminti, kad daugiausia akučių yra smailiajame gumbo gale, o mažiausia bukajame. Bukasis bulvės galas skaitomas tas, kuriuo esti prisikabinęs prie stiebo — šaknies, kaip ir kriaušės ar obuolio bukasis galas skaitomas tas, kur yra kotelis. Todėl bulves piaustant reikia piauti ne skersai, bet išilgai, kad bukasis ir smailasis galas pasidalytų į dvi lygias dalis. Tada abiejose perskeltos bulvės puselėse bus maždaug po lygiai akelių. O jeigu viena bulvės dalis—puselė norima palikti sėklai, kita gi pašarui ir maistui, tada piauti reikia skersai ir viršūnė palikti sėklai, o bukasis galas valgiui bei pašarui. Bet ir supiaustytos bulvių sėklos turi būti nepermažos, turi sverti maždaug po 80 90 gramų.

Sodinant supiaustytas bulves, reikia po piaustymo jas palaikyti pastogėje, kad ant žaizdos užsitrauktų plutelė, kad žaizda visai uždžiūtų. Tai ypač svarbu sodinant piaustytą sėklą į drėgną žemę. Jeigu pasodinama bulvės, kurių žaizdos dar esti neuždžiūvusios, tada jos gali pradėti pūti, ypač tuo atveju, kai patenka į drėgną vietą.

Bulvės sodinamos įvairiais būdais. Paprasčiausias ir mūsų krašte dažniausiai sutinkamas būdas yra sodinimas vagosna po plūgu. Bet šis sodinimo būdas yra menkiausias, nes bulvės pasisodina nevienodame gilume ir atstume, dėl to jos ne kartu sudygsta ir vienoje vietoje gali būti tankesnės, kitoje retesnės. Be to, šiuo būdu sodinant bulvių sėklos dažniausiai patenka ant kieto vagos dugno, kur joms labai sunku įsišaknyti ir surasti maisto. Tada sėkla atsiranda dirvos dugne, kur yra blogos sąlygos augti. Visas derlingiausias dirvos sluoksnis, kur bulvės galėtų gerai augti, atsiduria virš bulvės. Tada auganti bulvė negali tinkamai to derlingo sluoksnio išnaudoti. Dar reikia priminti, kad šiuo būdu pasodinus gerai bulves apskaupti galima tiktai rankomis, o arkliniais kaupikais jau daug sunkiau, kas daugeliui ūkininkų irgi nuostolinga. Dėl to šis būdas reikėtų pakeisti kitais, kurių yra nemaža.

Bulvės gerai sudygsta, kai jos gauna pakankamai oro, šilimos ir drėgmės. Lengvose dirvose bulvės reikia sodinti 10—12 cm gilumo, vidutinio sunkumo 7—8 cm ir sunkiose dirvose 5 — 6 cm gilumo. O kokiu būdu jos sodinti? Čia suminėsime prieinamiausius būdus.

I. Sodinant bulves plūgu vagosna, reikia sodinti taip: bulvė, užuot mesti į vagos dugną, dedama ant vagos šono ir įspaudžiama, kad nenusiritentų ant vagos dugno. Tas darbas esti kiek sunkesnis ir lėtesnis, negu mėtant bulves į vagos dugną. Todėl vienas sodintojas gali nesuskubti laiku pasodinti. Tam tikslui reikia sodinti dviems. Šiuo būdu sodinant bulvės esti puraus dirvos sluoksnio viduryje, kur žemė puriausia, šilčiausia ir labiausiai įsitrėšusi. Dėl to

ir sėkla auga greitai ir gera. Tuo būdu sodinant galima pasodinti tinkamiausiu gilumu.

II. Daug tiksliau ir geriau bulvės pasodinamos kastuvais, lopetomis. Daroma šitaip: laukas sulyginamas, paskui per jį pertraukiamas ženklintojas skersai ir išilgai. Tam tikslui reikalingas medinis ženklintojas, kurio dantys viens nuo kito turi būti per 50 cm Toks ženklintojas, pertraukus jį skersai ir išilgai, suženklina dirvą į keturkampius. Tada ženklintojo griovelių susikirtimuose, taigi kiekviename keturkampio kampe lopeta daromos duobutės. Į tas duobutes įmetamos bulvės ir paskui jos užžeriamos žemėmis. Kad darbas vyktų greitai, daroma šitaip: vienas darbininkas vienoje eilėje per susikirtimus daro duobutes, antras paskui jį mėto bulves į duobutes, trečias daro duobutes antroje eilėje ir paimta iš jų žeme pridengia pirmosios eilės bulves. Šitaip bulvės pasisodina labai tiksliai. Jų atstumas esti kuo geriausias, o gilumas irgi. Jos patenka į puriausį, derlingiausį sluoksnį. Jos galima kaupti arkliniais kauptukais skersai ir išilgai. Šitaip pasodinus galima išauginti didžiausius bulvių derlius. Jis vartotinas kiekvienam mažažemiui, kuris turi daugiau darbininkų.

III. Dar galima bulvės sodinti ir tokiu būdu: Patręštas ir įdirbtas laukas bulvių kaupiku išvagojamas išilgai. Vaga nuo vagos turi būti maždaug per 50 cm. Tada skersai vagų pertraukiamas ženklintojas. Ten, kur jis perkerta vagą, reikia mesti bulvę. Taigi suvagojus ir pertraukus ženklintoją skersai, išmėtomos vagosna bulvės į tas vietas, kur susikirto vaga su ženklintoju, o paskui kaupiku vėl vagojama. kad bulvės prisidengtų žemėmis. Būtent, kaupikas leidžiamas vagos iškilimu. Tada jis užverčia žemėmis dvi vagas: kairėje ir dešinėje. Tokiu būdu prisidengia ir kitos vagos. Taip sodinant pasilieka dar tarp dviejų užverstų vagų po vieną vagos iškilimą. Tuo iškilimu užverčiamos gretimos vagos po kiek laiko, būtent, kai žemė pasidaro sugulusi, kai laukiama pasirodant pirmųjų bulvių daigų, kai norima žemė supurinti.

IV. Labai sunkiose ir žemose vietose, kur paprastu būdu pasodintos bulvės augdamos supūsta, ten dažnai jos sodinamos ant suartų vagų. Pirmiausia kaupiku suverčiamos vagos, o vėliau ant jų nugarų lopetomis sodinamos bulvės. Tada laukas lyg ir nusisausina, nes prisidaro daug gilių vagų ir kartu žemė iškeliama, kurios aukščiausiose vietose ir sodinamos bulvės.

Pasisaugokite gaisrų

Daugiausia gaisrų esti pavasarį ir vasarą, kada trobų stogai ir sienos esti labiausiai išdžiūvusios ir saulės spindulių įkaitintos. Tada pakanka mažiausios kibirkštėlės, kad trobos stogo šiaudai užsikurtų kaip parakas. Kas blogiausia, kad vasarą, kilus gaisrui, dažnai beveik nieko nebūna namie Visi žmonės tada dirba laukuose. Todėl apie bet kokį gaisro užgesinimą tada negali būti nė kalbos, juo labiau, kad sausi trobesiai labai greitai dega ir ugnis gaivališkai ryte ryja vienus namus po kitų. Taip kasmet ugnis nušluoja daugelį mūsų krašto kaimų.

Kad sumažėtų mūsų krašte gaisrų nelaimės, reikia visiems ūkininkams pavasarį gerai apžiūrėti ir patikrinti krosnis ir dūmtraukius. Mūsų ūkininkai iš viso mažai rūpinasi apsauga nuo gaisrų.

Krosnys ir dūmtraukiai dažnai yra pasenę, prakiurę, aptrupėję. Dūmtraukių išorinė dalis esti apgriūvusi ir palikusi peržema, tik nedaug kyšanti virš stogo paviršiaus. Be to, dūmtraukiai valomi tik 1—2 kartus per metus. Tačiau taip neturėtų būti. Jau ką ne ką, bet krosnis ir dūmtraukius reikia būtinai sutvarkyti. Apsileidimas šioje srityje nieku būdu nepateisinamas. Už tai namų šeimininkas ne tiktai atsako pats prieš save, bet ir prieš savo šeimą, prieš visuomenę ir įstatymus. Antra vertus, toji dūmtraukių priežiūra yra labai pigi ir nesudėtinga. Draudimo nuo ugnies įstaigos stropiai ištiria gaisro priežastis ir jeigu suranda, kad gaisras kilo dėl krosnies ar dūmtraukio neprižiūrėjimo, tai namo savininkas ne tiktai kad negauna jokio asekuracijos atlyginimo už sudegusius trobesius, bet dar būna už tai baudžiamas.

Visų pirma krosnis ir dūmtraukis turi būti gerai izoliuoti nuo sienų ir kitų medinių namo dalių bei stogo. Geriausia yra, kai krosnys statomos ne prie pat sienos, bet per 12 — 15 cm. atstu nuo sienos. Tada jos geriau šildo kambarį ir yra saugiau su ugnimi, kurį betarpiai negali įkaitinti ir uždegti sienos. Yra patirta, kad medžias gali užsidegti tada, jeigu jis ir be kibirkštės yra įkaitinamas iki 300 laipsnių. Bet ir 100° temperatūroje būdamas ilgesnį laiką jis gali užsidegti. Spaliai ir šiaudai užsidega ir žemesnėje temperatūroje. Jei krosnis statoma prie sienos, tai tarp krosnies ir sienos turi būti mažiausiai 25 cm palatumo tarpas, kuris užmūrijamas plytomis su moliu. Taip pat krosnies viršus turi būti mažiausia per 30 cm. nuotolyje nuo kambario lubų. O krosnies lubos turi būti ne plonesnės kaip 12 cm ($^1/_2$ plytos). Dūmtraukius ant lubų reikia dažnai apžiūrėti ir ir patikrinti ar juose neatsirado plyšių, pro kuriuos galėtų išeiti dūmai ir kibirkštys. Suradus, kad ir mažiausius plyšius, tuojau reikia juos užtaisyti kalkių skiediniu su žvyru. Ypač reikia dažnai patikrinti tas dūmtraukio vietas, kurios susiduria su lobomis ir stogu. Tose vietose turi būti dūmtraukis apipiltas ne spaliais bet smėliu ar moliu. Tada, jeigu ir atsirastų dūmtraukyje plyšys, tai vis tiek smėlis ir molis nepraleistų kibirkščių iš dūmtraukio. Virš lubų visas dūmtraukis turi būti kalkėmis iš tinkuotas ir išbaltintas, kad būtų galima lengvai pastebėti atsiradusius jame plyšelius.

Virš stogo dūmtraukio galvutė turi būti taip pat sveika, nesupleišėjusi, neaptrupėjusi, ištinkuota ir išbaltinta. Dūmtraukio galvutės aukštis virš stogo turi būti ne mažesnis, kaip 70—80 cm aukščio.

Dūmtraukio galvutė turi būti išmūryta iš gerai išdegtų plytų, nes nedegtos plytos greit subyra nuo lietaus ir šalčio.

Geriausia yra, kai kiekviena krosnis turi atskirą dūmtraukį, išeinantį stačiai pro stogą. Labai pavojingi yra visoki gulstiniai dūmtraukiai ant lubų, kuriais suvedami dūmai iš kelių krosnių į vieną bendrą išorinį dūmtraukį. Toki gulstiniai drūmtraukiai sunku yra gerai išvalyti. Be to, nuo jų gali lengvai užsikrėsti gaisro kibirkštis. Taip pat reikia gerai prižiūrėti visokius geležinius ir skardinius dūmtraukius (vamzdžius), kuriais sujungiamos krosnys kambaryje. Toki vamzdžiai labai lengvai įkaista nuo dūmų, todėl jie turi būti gerai atskirti storu plytų sluoksniu nuo bet kokių medinių dalių. Daug geresni šiuo žvilgsniu yra iš plytų išmūryti vamzdžiai-dūmtraukiai, nes jie ne taip įkaista ir todėl yra mažiau pavojingi.

Dūmtraukių krėtimas yra svarbiausia priemonė apsisaugoti nuo gaisrų. Dūmtraukius reikia iškrėsti, išvalyti žiemos metu kas mėnuo, o vasarą, kada kronys mažiau kūrenamos, pakanka juos iškrėsti kartą per du mėnesius. Suodžius reikia ne tiktai iš dūmtraukių iškrėsti, bet reikia juos ir išsemti iš visų liuktų.

Dūmtraukio suodžiai yra ne kas kita, kaip tiktai nesudegusios, bet suanglėjusios smulkios kūro dalelės. Dalis suodžių išeina per dūmtraukį kartu su dūmais net laukan, kita dalis prisikabina prie dūmtraukio sienelių ir per ilgą ten susidaro jų storas sluoksnis. Suodžiai kenkia dūmtraukiui, nes užkemša jo skylę ir trukdo išeiti dujoms, susilpnėja dūmtraukio trauka. Be to, suodžiai sudaro lyg izoliacinį sluoksnį, neleidžia pereiti šilimai į kambarį. Todėl dauguma šilimos išeina per dūmtraukį laukan. Dar suodžiai gali susijungti su garais. Tada pasidaro iš to juodas, lyg degutas, skystimas, kuris prasiveržia pro dūmtraukio sienas lauko pusėn ir jis gali lengvai užsidegti.

Kai kurie ūkininkai tvirtina, kad dūmtraukių krėsti visai nereikia, o suodžius dūmtraukyje galima išdeginti, įdėjus pro liuktų dureles šiaudų ar popierių. Bet toks suodžių išdeginimas yra labai pavojingas darbas, ypač menkai apžiūrėtuose dūmtraukiuose. Mat, užsidegus suodžiams, dūmtraukyje pasidaro labai karšta, o nuo to atsiranda labai didelė trauka. Tada su dūmais pro dūmtraukį išeina labai daug degančių suodžių kibirkščių pavidale. Tos kibirkštys gali uždegti sausą stogą. Todėl suodžius reikia išdeginti tik tada, kai stogas yra šlapias, arba žiemą, kai yra sniegu apklotas. Bet apskritai suodžių deginimo dūmtraukyje reikia veng-

ti. Geriau bus suodžius iškrėsti ir išsemti iš dūmtraukio. Be to, deginant suodžius, labai įkaista dūmtraukio sienos, kurios nuo to išsiskečia ir atsiranda jose plyšių bei sutrūkinėjimų. Jei deginami suodžiai dūmtraukyje, tai reikia dureles priverti, kad jie taip greit nedegtų ir kad nebūtų per didelio traukimo.

M. Č.

Daugiau vartokime dirbtinių korių

Nors kiekvienais metais dirbtinių korių vartojimas gana smarkiai auga, bet yra dar daug bitininkų, kurie dirbtinių korių visai nevartoja. Taip pat dar yra daug bitininkų, kurie į rėmus lipina tiktai dirbtinių korių siauras juosteles arba deda tiktai pusę rėmo. Nevartojimas dirbtinių korių bitininkystėje yra tas pat, kaip nevartojimas mineralinių trąšų žemdirbystėje.

Bent trumpai pažvelkime, kuriam tikslui reikalingi dirbtiniai koriai.

1) **Apsaugoja nuo tranų pertekliaus.** Bitininkai daug pastangų deda, kad bitės neaugintų tranų, o užaugintus tranus gaudo, naikina, kad jie be reikalo nenaudotų medaus. Tyrimai parodė, kad 1000 tranų per 1 mėnesį suvalgo apie 3 kg medaus, tai per 3 vasaros mėnesius gali suvalgyti apie 9 kg medaus. Bet šeimoje bitės dažnai užaugina ir po keletą tūkstančių tranų, todėl drąsiai galima sakyti, kad didesnėse šeimose tranai per vasarą gali suvalgyti apie 10 kg medaus, kuris vertas apie 15 auks. Už tuos pinigus galima bus pirkti 2 kg dirbtinių korių, kurių vienos šeimos reikalams gal pakakti 2 metams. Vartojant dirbtinius korius, tranų bus visai mažai ir su jais nereikės kovoti. Vieton tranų bitės užaugins daugiau darbininkių bičių, kurios prineš daugiau medaus.

2) **Dirbtiniai koriai apsaugoja nuo ligų ir kenkėjų.** Į senus korius greičiau įsimeta įvairios ligos (puvinys, nozematozė) labiau veisiasi įvairūs kenkėjai (utėlės, kandys), todėl, juo dažniau bus pakeičiamas, atnaujinamas bičių lizdas (koriai) juo sveikesnėse sąlygose gyvens bitės ir geriau apsisaugos nuo ligų ir kenkėjų. Naujuose koriuose bičių šeima greičiau stiprėja, o stipresnė šeima būna atsparesnė įvairioms nelaimėms. Taip pat patirta, kad naujuose koriuose užaugusios bitės būna stipresnės, todėl atsparesnės įvairioms ligoms ir ilgiau gyvena, taigi daugiau ir medaus gali prinešti.

Aš stengiuosi kasmet lizdą atnaujinti, tai yra, koriai tiktai vieną žiemą žiemoja. Žinoma, tas pavyksta padaryti tiktai didesniuose aviliuose, kurie turi 18 rėmų, o mažesniuose aviliuose, kurie turi 12 rėmų ir prie didžiausių pastangų nepavyksta visas lizdas pakeisti ir korių dalis palieka antru kartu žiemoti, tai yra perai juose auginami 2 vasaras. Tokie koriai pajuosta, akelės sumažėja ir bitės iš tokių korių gema mažesnės ir silpnesnės. Dažnai jos būna ir piktesnės.

3) **Vartojant dirbtinius korius būna daugiau medaus ir daugiau vaško.** Duodant bitėms dirbtinius korius, šeimynos greičiau sustiprėja, todėl jos spėja išnaudoti ankstyvesnįjį medonešį, tai beveik visados prineša daugiau medaus.

Kad, vartojant dirbtinius korius, bitės, daugiau prineša medaus, tai abejonės nekyla, bet daugelis bitininkų tvirtai tiki, kad vartojant dirbtinius korius bitės mažiau vaško pagamina, nes joms vaškas duodamas su dirbtiniais koriais. Girdi ir pats gyvenimas rodo, kad juo daugiau vartoja dirbtinių korių, juo daugiau importuoja vaško iš užsienio.

Teisybė, kad kiekvienais metais importuojamo vaško didėja, bet didėja ir bičių šeimų skaičius, kurioms reikalingi dirbtiniai koriai.

Pasiūtame koryje dirbtinio korio vaškas sudaro beveik pusę viso vaško, o antrąją vaško pusę turi pagaminti bitės. Jei vartojant dirbtinius korius bitės pasiūtų tiktai tiek korių, kiek ir nevartojant dirbtinių korių, tai tikrai gaminamo vaško nedaugėtų. Bet vartojant dirbtinius korius bitės korių pasiuva 3 — 5 kartus daugiau, negu be dirbtinių korių, todėl ir vaško pagamina daug daugiau. Kadangi turint daugiau vaško norima padauginti bičių šeimų skaičių, tai pagamintasis vaškas suvartojamas dirbtinių korių gamybai ir rinkoje vaško nedaugėja.

Taigi, nors rinkoje vaško nedaugėja, bet pas kiekvieną bintininką vaško atsargos didėja. Tą aš stebiu ir savo bityne. Pirmiau kasmet dirbtinių korių pirkdavau, o dabar susidarė tokia vaško atsarga, kad neplečiant bityna, jau galima bus ir vaško parduoti.

Todėl dirbtinių korių įsigijimui nepagailėkite lėšų, nes išlaidos tais pačiais metais sugrįš su dideliu pelnu.

J. Krikščiūnas.

Gyvulių paruošimas ganyklai

Gyvulius, o ypač galvijus mūsų ūkininkai į ganyklas išvaro gana anksti, kai tik pasidaro šiek tiek šilčiau, kai žolelė išlenda iš žemės. Ganykloje tuo metu gyvuliai, žinoma, visai neprisigano. Bet šeimininkas patenkintas yra ir tokiu ganymu, nes nemato gyvulių ir negirdi jų bliovimo, taigi nereikia jų šerti. Pašaro pavasarį tik retas ūkininkas turi pakankamai, todėl ir varo gyvulius ganyklon bent pakvėpuoti, jeigu nepriėsti. Tokis ankstyvas ganymas nenaudingas nei gyvuliams nei ganyklai. Gyvuliai bevaikščiodami tik privargsta ir dar labiau nusilpsta. Žinoma, geras oras yra naudingas, tačiau gero oro rastų gyvuliai ir namie darže ar kieme, kur dabar reikėtų gyvuliai laikyti kuo ilgiausiai. Ganyklai ankstyvas ganymas yra kenksmingas todėl, kad anksti žolė yra silpnutė, menka. Gyvuliai išalkę šviežią žolę ėda labai godžiai. Jie ją graužia, skina kuo žemiausiai, dažnai nuskina net tą vietą, iš kurios žolė išleidžia šakas, atžalas, iš kurios krūmijasi. Tuo būdu žolė negali ataugti, negali krūmytis ir šakotis. Be to, daug žolių sumindžiojama su šaknimis, nes anksti pavasarį žemė esti minkšta, o žolių sėklos dar silpnos. Ir taip daug žolių, dar ir visai nesužaliavusių, gyvuliai sutrypia, sunaikina ir jos jau negali atželti. Šitaip galima ganyklai labai pakenkti.

Taigi ankstyvas ganymas nėra naudingas nė gyvuliams, nė ganyklai, o dvigubai kenksmingas ūkininkams. Dėl to gyvulius į ganyklą varyti per anksti nėra naudinga. Geriau išvaryti vėliau, kai jau ganykla gerai įželusi ir joje gyvuliai gali priėsti. Iki to laiko gyvulius reikia šerti tvartuose, o po kiekvieno šėrimo saulėtomis dienomis kuo ilgiausiai laikyti ore, ypač jauniklius.

Kai jau ganyklos esti pakankamai įželusios, tada gyvulius reikia leisti į ganykla su tam tikru atsargumu. Iš karto neparuošti į ganyklą išvaryti gyvuliai gali susirgti sunkiomis ligomis. Kad to būtų galima išvengti, reikia gyvulius pirmiau gerai namie stambiais pašarais pašerti. Be to, pirmomis dienomis gyvulius ganykloje ganyti visai trumpai, 3—5 valandas. Vėliau juos pratinti, ganant vis ilgiau ir ilgiau. Tačiau nežiūrint visų tų atsargumų reikia visuomet būti pasirengusiam, kad gyvulius gali ištikti kokia liga, pirmiausia išputimas. Dėl to reikia iš anksto pasirūpinti zondą ir truokara. Šie du įrankiai yra geriausia priemonė gyvulius gydyti, kai jie esti išpusti.

Išgenant gyvulius iš namų, mūsų šeimininkės dažnai gyvulius rūko visokiomis žolelėmis ir daro įvairius burtus nuo ligų ir užkerėjimų. Žinoma, tie visi burimai neturi jokios reikšmės. Jau būtų laikas pamesti tas atsilikimo ir tamsumo žymes. Jokioms žolelėms, dūmams, burtams ir kerėjimams reikia netikėti, nes jie nepadeda, o tik gėdą sudaro.

Išvarant gyvulius į ganyklą, būtinai reikia apžiūrėti jų kanopas. Gyvuliams stovint per visą žiemą tvarte ant mėšlo, užauga didelės kanopos. Jos dažniausiai esti netaisyklingos ir gali greitai užlūžti. Tos netaisyklingos kanopos trukdo gyvuliams vaikščioti. Tvarte, kur gyvuliai mažai vaikšto, tas jiems labai nekenkia. Visai kitaip yra ganykloje. Čia gyvuliams reikia daug vaikščioti. Dėl to netaisyklingos kanopos vargina. Vaikščiojant po minkštą, o kartais ir klampią ganyklą, peraugusias kanopas gyvuliai užlaužia ir kartais visai sugadina arba smarkiai sužeidžia. Dėl to, varant gyvulius ganyklon, reikia visų gyvulių peraugusias kanopas nupiaustyti iki tos vietos, kiek tik galima. Kanopų nagai nupiaustomi arba tam tikromis žirklėmis arba peilių ir bružintuvu.

TEISIŲ PATARĖJAS

Ats. B.Remiui. Kadangi dėdė nuo 1904 m. gyvena užsienyje ir prie žemės pretensijų nereiškė, tai būtų įsisenėjimas. Viskas tačiau buvo pagadinta, surašant nuomos sutartį. Nežiūrint į tai, kad tėvas nemokėjo dėdei nuomos, vis dėlto yra tėvo parašas, kuriuo jis pripažino, kad pusė žemės priklauso dėdei ir todėl įsisenėjimas buvo nutrauktas. Dabar įsisenėjimą reikia skaityti nuo 1934 m. ir kai nuo to laiko sueis 10 m., dėdės teisės įsisenės. Aplinkybė, kad dėdė gyvena užsienyje, neturi reikšmės.

Ats. Jurginui. Klystate manydami, kad testamentą nusiuntus patvirtino apylinkės teismas (sąd grodzki) Svenčionyse. Jeigu buvote testamentą nusiuntę į Švenčionių teismą, tai greičiausiai testamentas iki šiol nėra dar patvirtintas, nes pagal įstatymus testamentą tvirtina apygardos teismas (sąd okręgowy). Nežinodami kokioje stadijoje dabar yra byla, nieko tikro patarti negalime. Kreipkitės į Švenčionių teismą ir ieškokite, kur yra testamentas, o jeigu ten nerasite, tai kreipkitės į Vilniaus teismą. Suradę testamentą, prašykite, kad teismas išduotų jums jį užtvirtintą. Kitokių liudymų teismas neduoda.

Ats. Algimantui. Tėvas gali savo nuožiūra parašyti testamentą ir nereikalingas bus jam vaivados leidimas. Tik tėvui mirus, tas vaikas, kuris gaus iš tėvo pusę palikimo, turės gauti vaivados leidimą. Kitiems vaikams leidimo nereikės. Jeigu tėvas užrašytų visiems vaikams po lygiai, tai nereikėtų vaivados leidimo nė vienam.

Ats. Ąžuolui. Lengviausiai gausite užsienio pasą vienam mėnesiui, nes ilgesniam laikui reikia paduoti rimtas priežastis. Vienam mėnesiui pasas kaštuoja 80 auks., bet galite išimti iš valsčiaus neturtingumo pažymėjimą ir prašyti, kad duotų jums pasą veltui ar papiginta kaina. Prašymą reikia duoti į storastiją. Prašymas rašomas ant specialaus lapo, kurį gausite storastijoje. Paduodant prašymą reikia turėti: 1) dvi fotografijas, 2) valsčiaus pažymėjimą apie nuolatinę jūsų gyvenamą vietą, 3) karišką knygutę, 4) pasą. Prašyme reikia nurodyti priežastis, ko į užsienį vykstate. Abejojame, ar gausite užsienio pasą tam tikslui, kad galėtumet aplankyti savo sesutę. Gavus pasą reikia nusiųsti į Lietuvos Atstovybę Varšuvon prašymą, kad duotų vizą į Lietuvą. Prašyme reikia nurodyti užsienio paso numerį. Viza kaštuoja 27 auksinus.

Ats. Dobilėliui. Jeigu pardavėte arklį galutinai, tai dabar galite reikalauti iš pirklio pinigų tik per teismą, o jeigu sąlyginai, tai reikėjo arklį paimti atgal, nes priešingu atveju pirkėjas turi teisę likusių pinigų negrąžinti. Liudininku teisme galės būti brolis. Šitą bylą veskite patys, nes samdyti advokato neapsimoka.

Ats. Balandžiui. Geresnis yra pas notarą rašytas testamentas, bet jis brangiai atseina. Galima rašyti testamentą ir privačiai, namie prie liudininkų, tik svarbu, kad jį rašytų koks nors inteligentas ir kad liudininkai nebūtų giminės. Mūsų manymu, kai tėvas parašys privatų testamentą, sesuo neturės prie palikimo pretensijų.

Ats. Balandžiui. Priklauso, ar tėvas tamstą atidalijo formaliai, t. y., surašė kokį dokumentą, ar tik privačiai. Sprendžiant iš tamstos laiško, tėvas davė gabalą žemės ir nerašė jokių dokumentų ir todėl, tėvui mirus, broliai turi teisę reikalauti iš naujo pasidalyti. Jeigu jie sutinka geruoju duoti tamstai 2 mtr. daugiau, tai mūsų manymu nereikia teistis, bet reikia sutikti su tuo, nes byla greičiausiai pasibaigs brolių laimėjimu. Teismo išlaidas turėsite visi broliai sumokėti po lygiai.

Ats. Sodiečiui. Jeigu skolininkas prisipažįsta, kad nuo jūsų pinigus skolinosi ir negrąžino, tai nereikia duoti jį teisman, o tik reikia paimti iš jo kitą pakvitavimą. Jeigu gi skolininkas skolos geruoju nepripažintų, tai galėtumet laimėti bylą tik tada, kai nuo mokėjimo termino nesuėjo dar 10 metų. Parašėte, kada paskolinote kaimynui pinigus, bet neparašėte, kada kaimynas turėjo skolą grąžinti, o tai yra svarbu, nes nuo to laiko skaitosi įsisenėjimo laikas. Jeigu dar nesuėjo 10 metų, tai paduokite prašymą teisman ir įrodykite skolą liudininkais.

Ats. Vargšui. Bylą laimėsite. Paduokite teisman tą girtuoklį ir Valstybės Iždą (Skarb Państwa w osobie posterunku P. P.). Prašykite, kad priteistų tamstai nuostolius, kuriuos turėjote ryšium su tuo įvykiu.

Ats. Kaimynui. Galite mėginti bylinėtis, bet, mūsų manymu, bylą pralošite. Žemės užstatymas turėjo būti įvykdytas notarijaliniu aktu. Kadangi užstatymas buvo surašytas ant vekselio, tai tas neturi reikšmės ir tas įsisenėjimo eigos nesulaiko. Kadangi kaimynas valdo tą žemę daugiau kaip 40 metų, tai yra jau įsisenėjimas.

Ats. Sargybiniui. Nuvažiuokite į storastiją ir išaiškinkite vietoje, kaip yra išspręstas jūsų prašymas. Gavę neigiamą atsakymą, kreipkitės į vaivadiją. Jums atlyginimas priklauso ir valsčius elgiasi neteisėtai.

Ats. Seniui ir Aliui. Nežiūrint į tai, kiek metų žmogus yra renkamas viršaičiu, pensijos (emeritūros) jam nereikės mokėti.

Ats. Stasiui. Užsienyje gyvenantiems broliams dalis nepriklauso. Seserys turi teisę prie tokios pat dalies. Motinai priklauso septintoji dalis. Toji dalis priklauso motinos nuosavybei ir ji su ja gali ką nori padaryti ir kam nori užrašyti. Jeigu motina mirs ir nepaliks testamento, jos dalį paveldės visi vaikai (ir tie, kurie yra užsienyje) po lygiai. Testamente motina gali savo dalį kam nori užrašyti.

Ats. Putinui. Bylą su uošviu pralaimėsite. Jeigu tamstos žmona būtų ir gyvenusi, tai uošvis galėjo jai pažadėtos žemės neduoti, nes dovanojimo aktas turėjo būti pas notarą surašytas. Žmonai mirus bylos laimėjimo galimumai dar labiau sumažėjo, nes tamstai iš žmonos palikimo priklausytų tik septintoji dalis, o likusioji dalis grįžta mirusios giminėms. Patariame nesibylinėti.

Ats. Juozui Mekešiui. Mūsų manymu, pardavėjas pirko iš valdžios šitą žemę kaip savanoris ar kolonistas, nes šiaip paprastiems žmonėms tokiomis sąlygomis valdžia žemės neparduoda. Jeigu pardavėjas yra savanoris ar kolonistas, tai jis negali žemės parduoti. Šitai žemei pirkti tikrai negausite vaivados leidimo. Paieškokite kito sklypo.

Ats. Aleksiejūnui. Kreipkitės į P. K. U. ir prašykite, kad gydytojų komisija iš naujo jus peržiūrėtų, nes sveikata pablogėjo. Sumokėjus bankan pinigus, bankas duoda pakvitavimą, tad peržiūrėkite, gal yra pas jus kur nors pakvitavimas užsimetęs, o jeigu nesurasite, turėsite bankui antrą kartą sumokėti.

Ats. Stundrai. Jeigu tėvas eksmisinę bylą išlošė, tai jis gali tamstą iš namų pavaryti. Šiuo atveju, mūsų manymu, geriau savo valia iš namų išeikite, nes kitaip turėsite sumokėti antstoliui išlaidas. Jeigu galite įrodyti, kad daug davėte pinigų į tėvo ūkį, tai dabar galite tų pinigų iš tėvo per teismą reikalauti. Įrodyti galėsite liudininkais. Tėvo teisman padavimas neapsaugos nuo to, kad jis kam nors svetimam neaprašytų žemės. Kadangi žemė yra jo nuosavybė, tai nežiūrint, kiek jis turi metų, gali palikti testamentą kitiems.

Ats. Budėtojui. Kadangi dėdė išvyko Amerikon 1912 m. ir nuo to laiko neturėjo su savo žeme jokių ryšių, tai jo teisės įsisenėjo. Visa žemė priklausė tamstos tėvui. Pamotei priklauso septintoji dalis tėvo palikimo. Aplinkybė, kad pamotė antrą kartą ištekėjo, neturi įtakos į jos teises. Negalite priversti, kad pamotė imtų savo dalį pinigais, o ne žeme. Jeigu pamotė sutinka imti dalį pinigais, tik negalite susitarti dėl žemės kainos, sudarykite trečiųjų teismą. Tegul pamotė išrenka vieną žmogų, tamsta taip pat vieną, o tiedu išsirinks trečią ir taip sudarytas teismas tegul nustato, kiek tamsta turi pamotei išmokėti.

P—as.

MOTERŲ DARBAI

Žaisti — vaikų darbas

Vaiko žaidimas yra geriausias būdas jo veiklai pasireikšti. Bežaisdamas vaikas kuria, pergyvena viską, ką jis girdėjo ir matė. Bežaisdamas vaikas pažįsta daiktus, jų ypatybes; bežaisdamas jis išmoksta ir dirbti. Todėl duokime vaikams žaislų ir leiskime jais kuo ilgiausiai žaisti. Kartais vaikai, nenusimanydami, ima žaisti su kokiais aštriais ar surūdijusiais daiktais, pavojingais jų sveikatai. Čia suaugusieji turėtų atkreipti dėmesį ir, ne barniais, o rimtais paaiškinimais ir patarimais, žaislus pakeisti. Nereikia vaiko barti, kai jis bežaisdamas sutepa savo drabužius arba paima kokį reikalingą daiktą, pav., mamos skarelę, siūlų kamuolėlį lėlei padaryti, lazdą pajodinėti. Tai jis daro nesąmoningai. Taip pat nereiktų barti ir už tai, jei vaikas pradėjo žaisti viduryje aslos, visiems ant tako. Juk jis to nesupranta, kad galėtų kam nors kliudyti. Susirinkęs žaislus, kokius pagaliukus ar lenteles, vaikas taip įsigilina į savo darbą, kad net užmiršta kas aplink jį dedasi. Ir labai blogai daro tas, kuris pačiame vaiko darbo įkarštyje nustumia į šalį viską ir liepia eiti ko nors atnešti, arba paduoti. Juk ir suaugęs žmogus labai pyksta, jei jį kas darbe gaišina, tai kaip gi neužsigaus vaikas? Nepaaiškinus ir nesusitarus, taip žiauriai pertraukti jo darbo negalima. Tėvai turėtų džiaugtis, kad vaikas moka žaisti, kad pats susiranda sau žaislų, o nelindi kur kampe be jokio užsiėmimo. Turėdami kiek laisvo laiko, tėvai patys galėtų padaryti vaikams daugybę įdomių žaisliukų, pav., karukus, lankus, mažus grėbliukus, kastuvėlius — vasaros darbams. Pririnkus įvairių apdailintų lentgaliukų ir sulygintų kuolelių, sudėjus juos į dėžę, galima duoti vaikui statybos darbams atlikti ir panašiai.

Kad vaikas nesimaišytų ant tako arba viduryje aslos, reikia jam paskirti vieną šviesų grįčios kampelį ir pavesti jo žiniai. Jei grįčia neturi grindų, o yra molio ar plytų, tai reikia patiesti dekutį, ar nors švarų maišą. Mažą kūdikį galima net atitverti tokiame kampelyje gulsčiu suolu, kad jis nešliaužtų kur prie vandens ar ugnies. Didesniems vaikams aptvarai nereikalingi. Jiems bus didžiausias malonumas ir patogumas, jei rūpestingas tėvelis sukals mažą staliuką ir kėdutę, o prie sienos pritaisys lentynukę ar spintelę žaislams susidėti. Iš to išeis dviguba nauda: vaikas nesimaišys suaugusiems po kojų ir, turėdamas savo kampą, išmoks nuo pat mažens tvarkos, nes turės kur sudėti savo daiktelius. Netoli kampelio reikia įtaisyti jam pagal ūgį kabyklukes rankšluostėliui, palteliui ir kitiems drabužėliams pasikabinti, kad parėjus iš lauko ar einant miegoti, nenumestų jų kur kampan. Nuo mažens išmokytas vaikas tvarkingai sudėti savo žaislus ir drabužius, bus ir suaugęs tvarkingu žmogumi.

Kad vaiko kampelis būtų jaukus ir gražus, jį reikia papuošti, pakabinant ant sienos vaikiško turinio paveikslėlius. Netinka kabinti vaikams nesuprantamų, negražių ir žiauraus turinio paveikslų. Per paveikslus vaikas pažįsta tolimus kraštus. Geras paveikslas lavina jo skonį, ugdo religinius ir tautinius jausmus. Taigi labai svarbu, kad ne tik vaiko kampelis būtų puošiamas tinkamais paveikslais, bet ir visas gyvenamas butas; tik čia šalia šventųjų paveikslų turėtų būti vytis, vienas kitas atvaizdas mūsų tautos veikėjų, kad vaikas nuo pat mažens pažintų ir išmoktų gerbti savo tėvynę ir jos didvyrius. Jei paveikslų vaikiško turinio sunku nupirkti, tai jų galima surasti įvairiuose žurnaluose ir laikraščiuose. Tik juos iškirpus reikia padėti po stiklu ir apklijavus kraštus tamsia popierio ar medžiagos juostele, pakabinti ant sienos.

Nevisus žaislus galima padaryti namie, taigi šiek tiek priseina jų nupirkti. Bet dažnai pasitaiko, kad tėvai, nežinodami kas vaikui tinka, nuvykę turgun, priperka kas papuola, ką apsukrus pardavėjas įsiūlo. Tad labai dažnai vaikai gauna mažaverčius, blizgančius ir greitai gendančius žaislus, kuriuos tuoj sugadina ir už tai yra barami. Taigi reikia žinoti, kad ne visi žaislai, kurie išstatyti krautuvių languose, tinka vaikams. Daugelis jų tik gražiai atrodo, iš tolo traukia akį, bet visai menkos vertės auklėjimo žvilgsniu. Taip visokios patrankos, skardinės dūdelės ir automobiliukai netinka vaikams, nes yra nestiprūs ir sukelia vaikuose nereikalingą kovos ir žiaurumo jausmą. Skardinės dūdelės nehigieniškos, nes vaikai, dėdami prie lūpų, gali apsikrėsti visokiomis ligomis.

Norint pirkti gerą žaislą, reikia žiūrėti, kad jis būtų stiprus, gerai ir tiksliai padarytas ir gražiai nudažytas. Žaislas turi būti paprastas, kad vaikas pats, be pagalbos suaugusių, galėtų žaisti. Jis turi būti pritaikintas vaiko amžiui ir interesams. Mažiems vaikučiams geriausiai tinka guminiai gyvuliukai ir lėlytės, spalvotos piramidės (įvairiaus dydžio ratukai, sumauti ant kuolelio), įvairūs mediniai gyvulukai ant ratukų, autobusiukai ir vežimėliai, kuriuos vaikai gali traukti, stumti, pakrauti ir išversti. Didesni vaikai noriai žaidžia su įvairiomis „statybomis", mergaitės su lėlėmis.

PRAKTIŠKI PATARIMAI

Kaip apsaugoti vilnonius rūbus nuo kandžių

Kandys labai dažnai sunaikina padėtus žieminius vilnonius rūbus ir kailinius. Dėl to reikia visus vilnonius rūbus, kailinius, medžiagas ir siūlus atitinkamai apsaugoti nuo tų kenkėjų. Paprasčiausia ir pigiausia tam priemonė yra *naftalinas*. Naftalinan reikia kiek primaišyti kamforo ir tuo mišiniu gerai išbarstyti visus vilnonius rūbus. Išbarstytus rūbus reikia sudėti į drobinius maišus ir užsiūti arba uždaryti į sandarią skrynią ar kubilą, kad kandys negalėtų ten įlysti.

Dar galima kitu būdu apsaugoti vilnonius drabužius Paimti 1/4 litro benzino ir tame butelyje ištirpinti 5 gramus naftalino. Tuo tirpiniu tiksliai išpurškinti visus vilnonius (tik reikia būti atsargiems su ugnim, nes benzinas lengvai užsidega).

Trečias receptas nuo kandžių gali būti dar tokis: 25 gr. kamforo ištirpinti 1/4 litro spirito ir išpurškinti vilnonius.

Kuo išnaikinti blakes

Blakių perus mediniuose ir geležiniuose daiktuose (lovose, sienų plyšiuose) geriausia yra sunaikinti verdančiu vandeniu su žaliuoju muilu. Jeigu tokiu būdu būtų sunku blakes išnaikinti, kai jų daug prisiveisia visur, tada geriausia jas išnaikinti sieros dūmais. Tam tikslui reikia sandariai uždaryti visus langus ir užkamšyti visus plyšius sienose, pro kuriuos galėtų dūmai išeiti. Paskui paimti molinį ar metalinį katiliuką, įdėti jan kiek žarijų ir ant vielos pakarti pirkios palubėje taip, kad iki lubų būtų apie 1 m nuotolio. Paskui ant žarijų uždėti apie 25 dekus sieros ir visiems iš pirkios išeiti, o duris uždaryti. Taip pirkią reikia palaikyti sieros dūmuose per 24 valandas. Tada sieros dūmai įeis į visus pirkios ir baldų plyšius ir išnaikins visas blakes. Paskui reikia atidaryti visus langus ir duris ir gerai pirkią išvėdinti, nes sieros dūmai yra dideli nuodai.

Blakes dar galima naikinti ir tokiu būdu: paimti 95 gramus terpentino ir ištirpinti jame 5 gramus tymolio. Paskui tuo tirpiniu gerai išpurškinti tas vietas, kur blakės veisiasi.

Kaip kovoti su skruzdėmis

Dažnai gyvenamo namo plyšiuose apsigyvena skruzdės, kurios daugeliu atžvilgių yra įkyrios. Tada reikia plyšius patepti karbolium, tai skruzdės pasišalins. Taip pat gerai veikia toks mišinys: 3 dalys medaus ir 1 dalis mielių reikia gerai sumaišyti ir išdėstyti ant lėkštelių ten, kur skruzdės vaikščioja. Arba gali būti ir toks mišinys: 5 dalys medaus sumaišyti su 1 dalimi borakso ir padėti ant lėkštelių tose vietose, kur skruzdės landžioja.

Ūkiška knyga ir laikraštis yra geriausi ūkininkijos mokytojai

Klausimai ir atsakymai

Kl. Norint pastatyti perkūnsargį 200, 300 ir t. t., iki 1000 metrų spinduliu, koks jis turi būti, kiek kaštuotų ir kaip pastatyti? *P. Kraunelis.*

Ats. Iš paklausimo tenka spręsti, kad kalbama apie stiebinį žaibolaidį (perkūnsargį), vadinasi apie tą, kuris pritaisomas prie ilgo stiebo. Be to, iš paklausimo atrodo, kad stiebinis žaibolaidis turėtų apsaugoti aplinkumą 200, 300, 400 net iki 1000 metrų spinduliu. Tikrumoje taip nėra. Stiebiniai žaibolaidžiai apsaugoja tik labai mažą aplinkumą, kurios stiebo ankštumo spinduliu negalima matuoti. Esti atsitikimų, kad labai aukštas stiebinis žaibolaidis, stovėdamas prie neaukšto namo, apsaugo nuo žaibo tik arčiau žaibolaidžio stovintį namo galą. Žodžiu, stiebinis žaibolaidis nėra visai tikras. Tačiau jeigu neįstengiama pastatyti geresnio žaibolaidžio, tai reikia įtaisyti bent stiebinis, kuris irgi gali neblogai apsaugoti. Šis žaibolaidis mūsų kaime labiausiai paplitęs. Tiktai toks žaibolaidis reikėtų gerai įtaisyti. Kaip kiekvienas, taip ir šis žaibolaidis susideda iš trijų dalių: 1) žaibo priėmėjo, sudaryto iš smailagalių, 2) žaibo laidų ir 3) įžeminimo. Žaibo priėmėjas sujungiamas su laidais, o šie su įžeminimu. Sujungimas turi būti kuo tiksliausias. Žaibo priėmėjai dažniausiai vartojami plieniniaiai, gerai cinkuoti arba variniai. Plieninių skerspiūvis turi būti nemažesnis kaip 200 kvadratinių milimetrų ir varinių — nemažiau kaip 100 kv. mm. Variniai daug geriau priima ir praleidžia žaibo srovę, todėl jie skaitomi geresni ir jie gali būti plonesni už plieninius. Laidininkai irgi geriausi variniai arba plieniniai. Jie turi turėti kuo didžiausią paviršių, nes žaibo srovė eina beveik tiktai laidininko paviršiumi, taigi juo tas paviršius didesnis, juo lengviau srovė nueis į žemę. Tam tikslui laidininkai susukami iš kelių vielų arba gaminamos juostos su daugeliu griovelių. Stiebiniams žaibolaidžiams patartina imti 7 plieno vielos, kiekviena po 4,5 mm skersinio piūvio arba 7 vario vielos po 3,4 mm skersinio piūvio ir susukti į kabelį, virvę. Įžeminimui vartojama metalinės (varinės) plokštės, vieno ketvirtainio metro ir 0,5 cm pločio arba metaliniai vamzdžiai, įkalti iki 4 — 6 metrų gilumo. Vamzdžiai turi būti 1 colio arba, kietesnėje žemėjo 1,5 colio. Vamzdžiai daug geriau įžemina, negu plokštės. Plokštės reikia taip giliai įkasti, kad jos būtų tame sluoksnyje, kur baigiasi sausa žemė ir kur prasideda drėgna žemė. Sausoje arba visai drėgnoje žemėje įžeminimas blogai veikia. Dėl to vamzdžiai, įkalti iki 4—6 metrų ir skaitomi geresniais įžeminimais, nes jų dalis esti sausoje, dalis drėgnoje ir dalis šių dviejų sluoksnių ribose. Šulinin įleistas įžemintuvas irgi blogai veikia. Stiebas turi būti aukštesnis už visus aplink jį esamus pastatus. Tačiau labai aukšto nėra prasmės daryti, nes kaip minėta, dvigubai aukštesnis stiebas neapsaugos dvigubai didesnės aplinkos. Be stiebinių žaibolaidžių dar vartojami stoginiai žaibolaidžiai, ant kiekvieno pastato atskirai. Tam tikslui ant stogo šelmens (kraigo) tiesiamas žaibo priėmėjo laidas su mažais smailgaliais. Tas laidas su žeme sujungiamas žaibo laidais, nutiestais per trobesio abu galus ar šonus iki įžemintuvų. Šie žaibolaidžiai atsieina, žinoma, daug brangiau, tačiau jie jau tikrai visai apsaugoja kiekvieną trobesį.

Medžiaga (be stiebo) stiebiniam žaibolaidžiui kaštuos apie 22—28 auks. Geriausia, kad žaibolaidžius statytų iš karto keliolika ūkininkų. Tada susidėję kartu pigiau nusipirktų medžiagos ir pigiau atsieitų pasamdyti specialistas. Be specialisto statyti nepatartina, nes blogai sujungus ar įžeminus, galima pasidaryti daug žalos. Specialistas turi būti tikras, kvalifikuotas. Norint pačiam plačiau apie žaibolaidžius pasiskaityti, reikia įsigyti knygą „Kaimo statyba" (kaštuoja 1 auks., gaunama Valaičio knygyne Vilniuje, Mickevičiaus g-vė 31) arba paskaityti 1938 m. „Ūkininko Kalendoriuje" atspausdintą straipsnelį apie žaibolaidžius. Tenka dar priminti, kad gera (50 metrų) antena irgi yra nemenkas žaibolaidis, kuris beveik prilygsta stiebinį žaibolaidį.

Kl. Noriu statyti gyvenamąjį namą iš molio. Prašau patarti, ko reikia primaišyti molin ir kaip giliai įkasti žemėn fundamentas. *J. Bartkevičius.*

Ats. Geriausia yra į molį primaišyti daug viržių, nes jie yra labai stiprūs, tai labai gerai suriša molį. Bet jeigu nėra viržių, tai galima tam tikslui vartoti smulkias spygliuočių medžių šakas arba karklų vytis. Galima taip pat vartoti ir šiaudus. Visai be rišamosios medžiagos moliniai trobesiai nestatomi, nes taip būtų nestipru. Plaušinga medžiaga (viržiai, šakos, šiaudai) ne tik sustiprina trobos sienas, bet ir padaro jas koringas, išpurtusias. Todėl tokios sienos nepraleidžia iš lauko šalčio ir tada troba yra šilta. Molio sienos gali būti plukiamos tam tikrose formose arba jei yra geras meisteris, tai ir be formų gali pastatyti tiesias ir lygias sienas. Formose plūktos sienos yra gražesnės ir stipresnės. Sienoms plukti geriausia tinka vidutinio riebumo molis, kuris turi šiek tiek ir molio priemaišų. Per riebus molis ilgai džiūsta ir džiūdamas smarkiai traukiasi ir sproginėja. Kad molio sienos žiemą neperšaltų ir nerasotų, jų storumas turi būti nuo 55 cm iki 65 cm. Vidurinės sienos gali būti daug plonesnės.

Molinės trobos pamatai turi būti išmūryti iš akmenų su betonu. Jie turi būti tokio pat storumo, kaip ir sienos. Išorinių sienų pamatai reikia įleisti į žemę per 1 metrą gilumo, kad po jais nesušaltų žemė. Nes žemei šąlant ir pamatai yra sujudinami o kartu su jais ir sienos. Tada sienos gali pradėti trūkinėti ir net sugriūti. Todėl pamatus reikia įleisti į žemę bent per 1 m. gilumo. Vidurinių sienų pamatai gali būti sekliau įleisti į žemę—per 65 cm. Virš žemės pamatai turi būti nemažiau, kaip 50 cm aukščio, kad nuo žemės atšokę vandens lašai nesitaškytų ant molio sienų ir jų negadintų. Tarp pamatų ir sienų reikia duoti tuoliaus izoliaciją, kad drėgmė nepersimestų į sienas.

Ilgiau laikykime veislines kiaules

Mūsų ūkininkai veislines kiaules dažniausiai laiko pertrumpai, neišnaudoja jų ilgesniam paršiukų vedžiojimui. Paprastai, kad ir gera kiaulė, kuri veda gerus paršiukus, palaikoma dvejetą metų, kol iš jos susilaukiama 2—3 lizdų paršelių ir vėliau supenėjus paskerdžiama.

Kad kiaulė atvestus paršiukus gerai užaugintų, privalo turėti daug pieno, turi būti pieninga. Visi žinome, kad paršiukai normaliai iki 8 savaičių amžiaus žinda kiaulę, o iki 4 savaičių amžiaus kiaulės pienas jiems yra vienintelis maisto šaltinis. O tuo metu paršiukai kaip tiktai smarkiausiai auga.

Bet didžiausias kiaulės pieningumas išsivysto ne tuojau, bet tiktai po keleto apsiparšiavimų, panašiai kaip ir karvių pieningumas, kuris pasiekia aukščiausį laipsnį tik po 5 apsiveršiavimų.

Profesorius T. Konopinskis ištyrė, kad kiaulių vaisingumas esti didžiausias tarp 3-čiojo ir 7 tojo apsiparšiavimo, nes tada jos atveda daugiausia paršiukų. Taip pat tame laikotarpyje kiaulės geriausiai išžindo ir užaugina savo paršiukus. Taigi tame amžiuje kiaulės turi daugiausia ir pieno. Todėl, turint gerą veislinę kiaulę, nereikia skubėti jos paskersti. Bet ją reikia išlaikyti mažiausiai 4—4½ metų, kol ji atves paršiukus bent 7 kartus.

Tik tais atvejais galima kiaulę anksčiau paskersti, kai ji nepasižymi nė kiek, kaip gera paršiukų augintoja arba perankstі nusipeni ir yra mažai pieninga.

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų balandžio 29 d., Vilniaus Javų-Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	14.50—15.75
Kviečiai	20.00—21.75
Miežiai	17.25—18.00
Avižos	14.25—16.50
Grikiai	21.50—22.50
Sėmenys	55 00—56.00
Vikai	20.00—21.00
Lubinas (mėlynas)	10.25—10.75
Kvietinės sėlenos	13.25—13 75
Ruginės sėlenos	12.00—12.50
Sviestas 1 kg I rūšies urme	2.80
„ „ „ detal.	3.20
„ „ II rūšies urme	2.70
„ „ „ detal.	3.10
„ „ sūdytas urme	2.40
„ „ „ detal.	2.60
Kiaušinių 1 kg urme	1.00
„ „ detal	1.20

Wydawca-Leidėjas **L. Cicėnas.** Drukarnia-Spaustuvė „Ruch", Tatarska 6 Redaktor-Redaktorius **Inž. M. Čibiras**